

Tekst: **Sam Millet** (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek – Eenheid Dier) & **An Cools** (Universiteit Gent – Faculteit Diergeneeskunde – Vakgroep Voeding, Genetica en Ethologie)

VOEDING ROND DE PARTUS

De overgang van dracht naar lactatie brengt heel wat veranderingen teweeg bij de zeug. Het spreekt voor zich dat dit een aangepaste voeding en voedingsmanagement vraagt.

VAN VEZELRIJK DRACHTVOEDER NAAR NUTRIËNTENRIJK LACTATIEVOEDER

Tijdens de dracht krijgen zeugen een vezelrijk voeder. Tijdens de lactatie wordt een nutriëntenrijk lactatievoeder gegeven, wat vaak minder vezel bevat. Het verschil tussen beiden is groot en kan mogelijk opgevangen worden door een werpvoeder. De samenstelling van dit werpvoeder kan variëren volgens het type zeug. Een voeder dat aanleunt bij het lactatievoeder zorgt voor een optimale melkproductie. Zeugen die gevoelig zijn aan uierontsteking en constipatie rond het werpen kunnen meer gebaat zijn bij een vezelrijk voeder.

Voor een vlot geboorteprocess wordt vaak de voederhoeveelheid rond het werpen wat afgebouwd. Het is niet duidelijk of dit wel nodig is. Het voeder volledig wegnemen lijkt zeker niet opportuun. Het is immers belangrijk om het verteringsstelsel op gang te houden.

MELK PRODUCEREN VOOR EEN GROOT AANTAL BIGGEN: EEN GOEDE VOEDEROPNAME IS CRUCIAAL

Om al haar biggen te voeden moet een zeug dagelijks een grote hoeveelheid melk produceren. Hiervoor heeft ze voedingsstoffen nodig, die ze uit het voeder kan halen. Het is dan ook erg belangrijk dat de voederopname van de zeugen goed is. Volgende punten spelen hierin een rol:

- **De wateropname:** zeugen die te weinig water opnemen zullen ook te weinig eten. Té lage waterconsumptie leidt tot meer sterfte bij de biggen. Het is best om de zeugen *ad libitum* water te geven met een voldoende debiet van de drinknippel (zie tabel 1).
- **De temperatuur van de stal:** als de staltemperatuur te hoog is, zal de voederopname dalen. Best is om de staltemperatuur niet te hoog te laten oplopen, maar dan wel te zorgen voor een hoge temperatuur t.h.v. de biggennesten, die afhangt van de leeftijd van de biggen (zie tabel 2).
- **Het voederschema:** een te snelle stijging van de voederopname kan ertoe leiden dat zeugen stoppen met eten. Best is te starten met ongeveer 2 kg de eerste dag en dit te laten stijgen met +/- 0,5 kg per dag. Hierbij is het belangrijk de appetijt van de individuele zeug goed op te volgen en de stijging van het voederschema individueel per zeug aan te passen.
- **De conditie van de zeug:** zeugen die te vet in de kraamstal komen, zullen na het werpen een lagere voederopname hebben.

Tabel 1: Waterbehoefte en debiet van de drinknippels (Brede, 2006)

	Waterbehoefte (l/dier/dag)	Debiet (l/minuut)
Biggen (lichaamsgewicht)		
5 kg	0,7	0,5
10 kg	1,0	0,5 – 0,8
20 kg	2,0	0,7 – 1,0
Zeugen		
Niet drachtig/begin dracht	8 – 12	1,5 – 2,2
Gevorderd drachtstadium	10 – 15	
Lactatie	15	2,0 – 4,0
Biggen tijdens zoogperiode	1,5 l/big (best ad libitum)	

Tabel 2: Aanbevolen omgevingstemperatuur voor jonge biggen (Presentatie Fremaut, 2012)

	Individueel	In groep
Pasgeboren biggen	34°C	31°C
Biggen van 4 weken oud		
- Met weinig voeder	29°C	27°C
- Met veel voeder	25°C	22°C

In de praktijk worden volgende temperaturen ter hoogte van de biggen aanbevolen

Eerste week	30 – 32 °C
Tweede week	28 – 30 °C
Derde week	26 – 28 °C
Vierde week	24 – 26 °C

CONSTIPATIE VERMIJDEN

Harde mest en constipatie wordt vaak gezien in de kraamstal en vooral in de periode rond het werpen. Om dit te vermijden kunnen volgende punten in beschouwing worden genomen:

- **De wateropname:** ook om constipatie te vermijden is het belangrijk dat de dieren een voldoende hoeveelheid water opnemen.
- **Het vezelgehalte in het voeder:** voeders met een hoog vezelgehalte bevorderen de darmtransit en verminderen de kans op constipatie.
- **De voederhoeveelheid:** bij dieren die niet eten valt de darmtransit stil. Het is dus goed toch steeds een minimum aan eten te voorzien. Er wordt aangeraden om steeds min. 1,5 kg voeder te geven.

- **Toevoegen van laxatieven:** laxatieven zoals magnesiumsulfaat (Engels zout) kunnen een hulp zijn op bedrijven waar constipatie een probleem is. De ervaring leert echter dat dit bij sommige zeugen leidt tot een verminderde voederopname als gevolg van de bittere smaak, wat eerder negatief is.

Bovenstaande instellingen werken mee aan dit demonstratieproject.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland.

Dit artikel werd o.a. gepubliceerd in volgende vakbladen:

- *Varkensbedrijf (juli 2012) p. 40 tot 41*
- *Management en Techniek (13 juli 2012) p. 46 tot 47*